

KÖZÉRDEKŰ FELHASZNÁLÁS

- Az elkobzó hatóságok által lefoglalt dolgok sorsa megsemmisítés, értékesítés vagy közérdekű felhasználás lehet.
- Közérdekű felhasználás esetén az elkobzott terméket karitatív célokra használják fel.
- Közérdekű felhasználásra főként a NAV által elkobzott termékek esetén nyílik lehetőség.
- A felajánlott termékek zömében ruhaneműk és elkobzott, feldarabolt raklapok.
- Az elkobzott termék közérdekű felhasználásához a megsértett jogtulajdonosnak hozzá kell járulnia, vagy azt márkamentesíteni kell.
- Az elkobzott élelmiszerek közérdekű felhasználása az eljárás lezárulta után lehetséges. Ennek elhúzódása ellehetlenítheti az ételek kioszthatóságát.
- A Karitatív Tanács a közérdekű felhasználás kormányzati koordinátora.
- Az iparjogvédelmi jogok megsértése évente 6-700 millió forintos kárt okoz hazánkban.
- A NAV évente több százmillió forint értékű elkobzott terméket ajánl fel.
- A Karitatív Tanács a felajánlott termékek nagyságrendileg 50-60 százalékát tudja elfogadni.

A Képviselői Információs Szolgálat Infojegyzete a Kormány által [T/13664](#) számon benyújtott törvényjavaslathoz kapcsolódóan a közérdekű felhasználás lehetőségeiről, törvényi kereteiről és jelenlegi működéséről nyújt tájékoztatást.

A közérdekű felhasználás a lefoglalásra jogosult hatóságok által büntetőeljárás során jogerősen **elkobzott termékek hasznosítása és rászorulóknak részére történő eljuttatása**. Az állami tulajdonba került dolgokat a hatóságok, fogyasztóvédelem, szellemi tulajdonjogában megsértett jogosultak érdekeinek figyelembevételével használják fel karitatív célra.

A lefoglalás, elkobzás a [Büntető Törvénykönyvben](#) (74–78. §) és a [Büntetőeljárásról szóló törvényben](#) (a továbbiakban Be., 308–323. §) **részletezett jogi eljárás, kényszerintézkedés**. A törvény szerint a lefoglalás a bizonyítás érdekében, vagy vagyonelkobzás biztosítására történik. A lefoglalt dolog birtokosának vagyoni jogosultságait korlátozzák, annak érdekében, hogy a büntetőeljárásban bizonyítékként, vagy bűnjelként felmerülő dolgot biztonságba helyezték, vagy a leendő elkobzás végrehajtását biztosíthassák. A tulajdonnal kapcsolatos alkotmányos jogok korlátozására az igazságszolgáltatás biztosítása miatt van lehetőség. **Elkobzás esetén a bíróság a büntetőeljárásban lefoglalt dolog birtokát vonja el hatóságilag a birtokos rendelkezése alól.**

ELKOBZOTT JAVAK

Lefoglalást a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság rendelhet el. Nem lehet elkobozni olyan tárgyat, amely nem az elkövető tulajdona. **Az elkobzott dolog tulajdonjoga az államra száll.** A lefoglalás és vagyonelkobzás a következő tárgyakat, termékeket érinti:

- amelyet a bűncselekmény elkövetéséhez eszközül használtak vagy arra szántak;
- amely bűncselekmény elkövetése útján jött létre;
- amellyel a bűncselekményt elkövették, vagy amelyet a bűncselekmény befejezését követően e dolog elszállítása céljából használtak;
- amelynek a birtoklása a közbiztonságot veszélyezteti, vagy jogszabályba ütközik.

A Be. törvény szerint **lefoglalni ingó dolgot; számlapénzt; elektronikus pénzt vagy elektronikus adatot lehet**. A lefoglalásról szóló [11/2003. \(V. 8.\) IM-BM-PM](#) rendelet ezt kiegészíti, részletezi. **A rászorulóknak számára felajánlható dolgok főként ingóságok.** A rendelet szerint az ingóságok a következők lehetnek: állat, élelmiszer, jármű, fegyver, lőszer, haditechnikai eszköz, kábítószer és új pszichoaktív anyag, értékpapír, pénzhelyettesítő eszköz, hamis pénz, bélyeg, zár- és adójegy,

értékpapír, államkötvény, jövedéki termék, nem uniós áru, valamint a NAV által lefoglalt áru, veszélyes és sugárzó anyag, védett természeti-, kulturális és kriminalisztikai érték. Nagy értékű illegális rakományok lefoglalása esetén a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) vizsgálja a termékek felhasználhatóságát is.

ELKOBZOTT JAVAK FELHASZNÁLÁSA

A lefoglalt termékek sorsa az elkobzásról szóló bírósági döntés után többféle lehet:

1. Közérdekű felhasználás

Az elkobzás alatt álló dolgok felhasználhatóságáról az elkobzott dolgok közérdekű felhasználásáról szóló [2000. évi XIII. törvény](#) rendelkezik. Kizárólag a törvényben meghatározott dolgok ajánlhatóak fel. Ez döntő többségében ruházatközlési cikkek, fahulladékot jelent.

2. Értékesítés

Amely lefoglalt terméket nem lehet közérdekűen felhasználni, vagy amelyek felajánlását a Karitatív Tanács (KT) nem fogadja el; illetve a vonatkozó jogszabályok lehetővé teszik, azokat a NAV az [elektronikus árverési felületén](#) értékesíti.

3. Megsemmisítés

Azokat a dolgokat, amelyek sértik vagy veszélyeztetik a közrendet, a közegészséget, a környezetet vagy a közérdeket, meg kell semmisíteni.

Megsemmisítés vár azokra a termékekre is, amelyek birtoklása a közbiztonságot veszélyezteti, vagy jogszabályba ütközik, például iparjogvédelmi jogokat sért, azaz a hamis dolgok. Ide tartoznak az adózatlan jövedéki termékek (alkoholos italok, dohánytermékek, üzemanyagok stb.). A lefoglalt cigarettát és dohányt a bíróság jogerős ítéletéig a büntelraktárban tárolják, majd szeméttégtömbben semmisítik meg ([NAV 2019](#)). 2019-ben több, mint 2 milliárd forint értékben foglaltak le dohánytermékeket ([NAV 2020](#)).

Ha a bíróság elrendeli a lefoglalt hamis áruk elkobzását és megsemmisítését, akkor a ka-

ritatív felajánlás vagy az értékesítés kizárt.

A hamisított termékek a gazdaság szereplőinek jelentős károkat okoznak, a fogyasztókra nézve pedig magas egészségügyi kockázatot jelenthetnek. A hamisítás elleni küzdelmet érintő kérdésekben a [Hamisítás Elleni Nemzeti Testület](#) javaslattevő, véleményező, illetve tanácsadói feladatokat lát el.

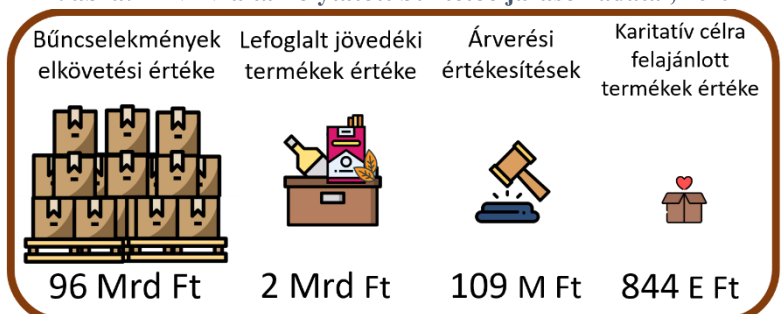
Élelmiszerek

Az élelmiszerekkel kapcsolatos döntéshozatal a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH) kompetenciája. Csak a jogerősen lezárt eljárást követően kezdeményezhető az elkobzott termék közérdekű felhasználása. A törvény szerint a bíróság dönthet soron kívüli intézkedésként előzetes értékesítésről. Élelmiszerek esetén ennek kiemelt jelentősége van, sokszor az élelmiszer szavatossági idejének lejártá után zárul az eljárás (KT). Így a lefoglalt ételek döntő többsége nem kerül a rászorulókhhoz.

Iparjogvédelem

A Bűnügyi Statisztikai Rendszer (BSR) adatai szerint az iparjogvédelmi jogok megsértése évente 6-700 millió forint kárt okoz. Ez 2019-ben 1 milliárd forint volt (BM adatigénylés 2020). A NAV Bűnügyi Főigazgatósága 2019-ben több, mint 5 ezer büntetőeljárást indított, ennek felét költségvetési csalás, 16 százalékát iparjogvédelmi jogok megsértése, 12 százalékát csődbűncselekmény és 5 százalékát számvitel rendjének megsértése miatt. A bűncselekményekhez kapcsolódó elkövetési érték 96,4 milliárd forint volt. Karitatív célra ebből 844,4 ezer forint értékű lefoglalt árut ajánlottak fel, amelyből a Karitatív Tanács 800 ezer forintnyi terméket fogadott el ([NAV 2020](#)).

1. ábra: A NAV által folytatott büntetőeljárások adatai, 2019

Forrás: [Infoszolg/NAV 2020](#)

KÖZÉRDEKŰ FELHASZNÁLÁS

Közérdekű felhasználásra leginkább a NAV által elkobzott termékek esetén nyílik lehetőség. **A felajánlott termékek zömében ruhaneműk** (zokni, nadrág, cipő, póló, gyerekruha stb.) és elkobzott, **feldarabolt raklapok**, amelyeket tüzelőként adnak tovább a rászorulóknak. A hamis termékeket a NAV raktározza, amíg azok végleges jogi sorsa felől az illetékes szervek nem döntenek.

Az elkobzott áruknak csak töredéke kerülhet felajánlásra, mert az eredeti márka tulajdonosának hozzá kell járulnia a közérdekű felhasználáshoz. Ellenkező esetben márkamentesíteni kell az árut. Amennyiben erre nincs lehetőség, megsemmisítés vagy anyagként való felhasználás várhat a termékekre. Adott esetben, engedély hiányában is megfosztható az elkobzott dolog jogsértő mivoltától, de erről minden esetben a bíróságnak kell rendelkeznie, a további pereskedések elkerülése érdekében. Ez az eljárás jelentősen megnehezíti a termékek rászorulókhöz való kerülési lehetőségeit ([Nagyvonalú megsemmisítések](#) – Népszava, 2015.május 19.)

A NAV időről időre összesítést készít a **tételekről**, a kimutatást pedig **eljuttatja a** segélyszervezetek részvételével működő **Karitatív Tanácshoz** ([NAV 2019](#)). A **törvényszékek gazdasági kollégiumai is vizsgálják a közérdekű célra történő felhasználás lehetőségét**, és értesítik a Karitatív Tanácsot a felhasználás lehetőségéről. Ha a Tanács ezt elutasítja, akkor kerülhet sor az értékesítésre. Ekkor felajánlják kereskedőknek megvételre a helyi újságokban vagy a bíróság központi honlapján. A pályázatok elbírálása után a hivatal adásvételi szerződést köt a kereskedővel. Az eladás a törvényszéki végrehajtó által megtartott árverésen, vagy pedig egy elektronikus árverés útján történik.

A Karitatív Tanács

A [Karitatív Tanács](#) 2000-ben létrehozott kormányzati szerv, amely **koordinálja a büntető-eljárás során lefoglalt és az elkobzó hatóságok által felajánlott termékek eljuttatását a rászorulókhöz.** Tevékenységét a közérdekű

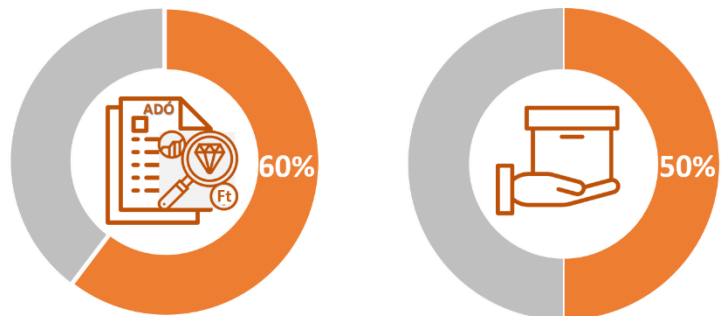
felhasználásról szóló törvény és a Karitatív Tanácsról szóló [65/2000. \(V. 9.\)](#) Korm. rendelet szabályozza.

A **Tanács**hoz **felajánlható termékeket** a vonatkozó törvény határozza meg:

- **személyes szükségletek:** élelmezés, ruházkodás, hálófelszerelés, tisztálkodás, takarítás, tisztítás, iskoláztatás és művelődés;
- **járadékos szükségletek:** ideiglenes lakhatás, lakáskarbantartás, lakásfelszerelés, híradástechnikai felszerelés, háztartási eszköz, konyhai felszerelés, játék, sporteszköz.

A tanács beszámolója szerint ruhaneműt, cipőt, játékokat, időnként híradástechnikai eszközöket, háztartási gépeket ajánlanak fel az arra jogosult hatóságok. **A felajánlott termékek felhasználásának mikéntjéről a Tanács rendszeresen dönt és tagszervezetük juttatja el azt a rászorulóknak** ([KT](#))

1. ábra: A Karitatív Tanács által elfogadott termékek aránya, 2015

NAV által lefoglalt árukból felajánlott termékek

További elkobzó hatóság által felajánlott termékek

Forrás: [Infoszolg/KT](#)

A Karitatív Tanácson keresztül a következő karitatív szervezeteknek lehet adományt juttatni: [Katolikus Karitás](#), [Magyar Vöröskereszt](#), [Magyar Máltai Szeretetszolgálat](#), [Baptista Szeretetszolgálat Alapítvány](#), [Magyar Református Szeretetszolgálat](#), [Magyar Ökumenikus Segélyszervezet](#).

A Nemzeti Adó- és Vámhivataltól évente **több százmillió forint értékű felajánlás érkezik**, de más elkobzó hatóságok (bíróságok, járási hivatalok hatósági osztályai) is ajánlanak fel termékeket.

**ELKOBZÁS ÉS LEFOGLALÁS
NEMZETKÖZI SZINTEN**

A bűncselekményből származó jövedelem elkobzásának jogforrása az Európa Tanács [1990. évi Strasbourgi Egyezménye](#). Az egyezmény célja a bűncselekményből származó javak azonosítása, felkutatása, befagyasztása és elkobzása terén való nemzetközi együttműködés előmozdítása. Ezt az egyezményt egészíti ki a [2. Strasbourgi Egyezmény](#).

Az Európai Unió Tanácsa 2001-ben fogadta el a bűncselekményből származó jövedelmek befagyasztásáról és **elkobzásáról szóló kerethatározatát** ([2001/500/JHA](#)). Célja a tagállamok közös megközelítésének bevezetése a **vagyonelkobzás kapcsán**, a tagállamokat értékelkobzási rendszer bevezetésére kötelezte. A tagállami jogszabályok közelítését mozdította elő a Tanács vagyonelkobzásról szóló 2005. évi kerethatározata ([2005/212/IB](#)).

A vagyonelkobzás végrehajtásáról szóló tanácsi kerethatározat szerint az **elkobzott vagyon értéke egyenlően oszlik meg** a vagyonelkobzást elrendelő **határozatot kibocsátó és az azt végrehajtó állam között** ([2006/783/IB](#)). A vágyonnal kapcsolatos biztosítási intézkedésekről szóló kerethatározat pedig lehetővé teszi, hogy a **hatáskörrel rendelkező igazságügyi hatóságok más tagállamok igazságügyi hatóságainak megkeresésére is végezhesenek vagyonelkobzást** ([2003/577/IB](#)). A vágyon azonosításában, felkutatásában és visszaszerzésében a tagállamok a [CARIN hálózat](#)on belül tartják a kapcsolatot.

A Parlament és a Tanács 2014-ben elfogadott közös irányelvének célja a jelenlegi szabályok egyszerűsítése volt ([2014/42/EU](#)). A [2018/1805/EU](#) rendelet megerősítette a befagyasztást és az elkobzást elrendelő határozatok kölcsönös elismerését.

Az Európai Unió határain lefoglalt árucikkek többsége ruházati cikk, játék, elektronikai termék és dohánytermék. Az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatalának ([EUIPO](#)) jelentése szerint az áruk 70–85 százalékát a nemzeti piacokon foglalják le. A lefoglalt termékek becsült értéke 2019-ben közel 12 milliárd euró volt. 2014 óta csökken a vámhatóságok által a hamisított áruk lefoglalásával kapcsolatos műveletek száma. A jelentés szerint a tételek volumene és értéke a műveletek hatékonyságának növekedését jelzi. **A jogsértések közt a védjegyek sérelme, vagyis a hamisítás dominált** ([EUIPO 2019](#)).

Az Európai Bizottság 2000 óta készít jelentést a szellemi tulajdon-jogok érvényesítését célzó vámhatósági intézkedésekről. A **legutóbbi jelentésben foglalt adatokat** a tagállamok vámigazgatási szervei bocsátják a Bizottság részére. A 2018-ban közzétett adatok szerint a lefoglalások 90%-ában az árukat vagy megsemmisítették, vagy büntetőeljárást kezdeményeztek bírósági végzés érdekében ([EC 2018](#)).

A szellemi tulajdon fontosságára hívja fel a figyelmet a Global Anti-Counterfeiting Group ([GACC](#)) által kezdeményezett **hamisítás elleni világnap (június 10.)** minden évben.

Források:

- NAV Évkönyv 2019 [NAV 2020](#).
- Horváth Martina-Pintér Fruzsina: A vagyoni kényszerintézkedések az új Be. Tükrében Magyar Bírói Egyesület [2019](#)
- Dr. Kelen József: A büntetendő cselekményből származó vagyon elvonásának célja, elmélete és elvei In: Büntetőjogi Szemle [2018/1](#).
- Vókó György: A magyar büntetés-végrehajtási jog Dialóg Campus Kiadó - Nordex Kft. [2014](#).
- Hollán Miklós: Vagyonelkobzás - Bűncselekményből eredő vagyon elvonása HVG-Orac 2008

Készítette: Máté Olga
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-6486